

Pramoga ar žudymas?

Audrius Aliukonis,
biologas

Einu per žiemos girią. Tyliai ošia dangų remiančios pušys ir eglės, kažkur nuskuba kryžiasnapių būrelis, savo „voveriškais“ reikalais nuliuksi voveraitė. Baltas sniego patalas išraizgytas briedžių, stirnų, zuikių, kitų žvėrelių pėdsakų raštais. Tylu ir gera, rodos, galėčiau taip vaikštinėti, negalvodamas apie nieką, susiliejęs su šia tyla ir ramybe, ilgai ilgai. Staiga krūpteliu, nes rytmečio idilę nutraukia pokštelėjimas. Toks svetimas ir neįprastas čia, šioje gamtos karalijoje. Liūdna, nes žinau, jog šis baltas baltas sniegas pražydo dar viena, raudona kaip vakaro saulės gaisrai, dėme. Žinau, jog savo kelią baigė dar vienas motinos Žemės gyventojas, nužudytas kito...

Medžioklė visuomet buvo neatsiejama žmogaus gyvenimo dalis. Pirmykščiai žmonės medžiojo tam, kad pramistų, išmaitintų šeimą, gentį, vaikus ir artimuosius. Tai buvo būtinybė, be kurios žmogaus egzistencijai būtų iškilusi rimta grėsmė. Tai buvo medžioklė. Vėliau, Egipto, Romos laikais, Viduramžiais ir lig šiol tebevykstančios gyvūnų medžioklės tebuvo renginys, šou, pasilinksminimas, įgeidžių tenkinimas. Tai jau nebe medžioklė – tai žudynės.

Šiuolaikiniai žudikai, save skambiai vadinantys medžiotojais, apsiginklavę daugiašūviais graižtviniais karabinais, modernia optika, vis dar teigia, jog tai yra žmogaus ir žvėries dvikova. Nežinau, ar galima taip traktuoti. Nežinau, kokios galimybės gyvūnui paliekamos išgyventi. Gyvūnas visuomet rizikuoja savo gyvybe, galimybe patekti į puodą. Kuo gi rizikuoja žudikas? Nepataikyti, štai ir viskas. Jie teigia, jog šernai, briedžiai, elniai daro žalą žemės ir miškų ūkiui, todėl jų skaičių reikia reguliuoti. Ir reguliuoja – taip reguliuoja, jog greit nebeliks ką reguliuoti. Visi vainoja bebrus, esą tie daro baisią žalą, tačiau bebras nepopuliarus laimikis – mėsos iš jo ne kažin kiek, kailiai atpigę, nukauti sunku, tad retas juos ir šauda. Pamištam dar vienas aspektas – natūrali gamta yra tarpusavyje glaudžiai susijusių sąveikų visuma. Mes turėjom natūralų reguliatorių – vilką, tačiau šio gyvūno mūsų giriose beveik nesutiksime. Jie išžudyti, kaip kad buvo išžudyti Amerikos bizonai, kaip kad beveik išžudytas snieginis leopardas, kaip kad beišnykstantys Amūro tigrai.

Šiuolaikinis gamtos naikintojas teigia, jog jis šeria žvėris, jais rūpinasi. Tai tiesa. Bet kokia tokios „pagalbos“ prasmė? Ar šeriama tam, jog jų būtų daugiau? Gal, bet jei jau žvėrys tokie žemės ir miškų ūkio kenkėjai, tai kam juos gausinti, o po to verkti, kokie tai siaubūnai? Gamta viską sureguliuos pati, tik nereikia kištis. O gal yra kita priežastis? Gal šeriama tam, jog po to būtų labai patogu iš šalia stovinčio bokštelio pykštelti į bado nukamuotą žvėrelį? Tam, jog įkaitusio švino gabaliuko pakirsta stirna nukristų tarp paparčių, ir tylant paskutiniams širdies dūžiams besidrumsčiančiomis akimis paskutinį kartą pažvelgtų į pasaulį, kuriame gyveno ir kurį, galbūt, taip mylėjo? Galiu būti apkaltintas nepagrįstu jausmingumu, tačiau mokslo įrodyta, jog netgi tokie, regis, primityvūs gyvūnai kaip žąsys liūdi, joms nesvetima depresija. Todėl manau, jog šiuo aspektu žmogaus ir gyvūnų pasauliai ne taip jau ir labai skiriasi. Ne taip labai skiriasi mūsų baimės, mūsų jausmai, išgyvenimai, noras gyventi ir matyti saulę bei žvaigždes...

O juk žudomos ne tik žąsys ar stirnos. Visi yra girdėję, jog dramblys yra vienas iš didžiojo Afrikos penketo. Kartu su buivolu, raganosiu, liūtu ir leopardu. Didysis Afrikos penketas, kuris, nepaisant leopardų, liūtų, dramblių, ypač raganosių retumo, yra bene geidžiamiausias medžiotųjų laimikis. O juk drambliai, neskaitant primatų, yra visuotinai pripažinti gyvūnijos pasaulio „genijai“. Jų intelektas labai aukštas, jie pasižymi sudėtinga socialine elgsena, jie liūdi, gedi, bendrauja, džiaugiasi. Visai kaip ir mes...

Visiems mums žinoma sąvoka žmogiškumas, arba humanizmas. Tačiau su šia sąvoka mes turime elgtis itin atsargiai. Žmogus ne toks jau tobulas, iš kokios pusės į jį bežiūrėtume. Reikia manyti, jog jeigu vilkai ar liūtai turėtų sąmonę (gal ir turi – kas juos žino), nuo galimybės „sužmogėti“ su siaubu atsisakytų. Žiaurumą vadindami „žvėriškumu“, mes labai įžeidžiam žvėris. Didis vokiečių etologas, Nobelio premijos laureatas Konradas Lorencas kartą sakė, jog neįmanoma

įsivaizduoti gyvūno –fašisto. Nė vienas gyvūnas nežudo savo malonumui, jokiems gyvūnams nebūdingos „sportinės“ medžioklės ar gladiatorių kovos. Tai būdinga tik mums, žmonėms...

A.Aliukonis. Pramoga ar žudymas? // Žalioji Lietuva. 2006, Nr. 20 (268). P.9.